

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล ในชุมชนชาวไทยมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475-2535)	
ชื่อผู้เขียน	นายสมพงษ์ ปานเกล้า	
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการบริหารการศึกษา	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถพร พงษ์วาท ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์สมโชติ อ๋องสกุล กรรมการ อาจารย์ใหญ่ลย์ อุบันโน กรรมการ	

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาพัฒนาการของนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลไทยในส่วนที่เกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงพ.ศ. 2535 รวมทั้งศึกษาถึงผลกระทบของการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวที่มีต่อชุมชนชาวไทยมุสลิมในพื้นที่อีกด้วย การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก และการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ๆ ในท้องถิ่นประกอบ โดยอาศัยแนวคิดเรื่อง "ไตรลักษณ์รัฐ" ที่ชัยอนันต์ สมุทวณิช ใช้ในการศึกษาพัฒนาการของรัฐไทยเป็นกรอบคิดในการวิเคราะห์ และนำเสนอรายงานในรูปของการพรรณวิเคราะห์

การศึกษาพบว่า สังคมไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเอกลักษณ์พิเศษของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความแข็งแกร่งทางวัฒนธรรม ซึ่งมีพัฒนาการมายาวนาน ทำให้ประชากรในส่วนของประเทศมีพลังและอำนาจต่อรองทางการเมืองกับรัฐไทยค่อนข้างมากเป็นพิเศษ ดังนั้น การดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลตลอด 3 ช่วงเวลาที่ศึกษา (พ.ศ. 2475-2502, 2502-2516, 2516-2535) แม้ว่าจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลของรัฐที่ว่าด้วย "มิติความมั่นคง" เป็นหลักก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็จำเป็นต้องยอมให้เหตุผลของรัฐ "มิติการพัฒนา" และ "มิติการมีส่วนร่วม" เข้ามามีทั้งบทบาทร่วม (ช่วง พ.ศ. 2475-2502) และมีบทบาทนำ (ช่วง พ.ศ. 2502-2535) ในการกำหนดและดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่สถาบันสูงสุดของประเทศได้เข้ามามีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โดยเฉพาะตั้งแต่ พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา) เหตุผลของรัฐที่ว่าด้วย "นิติการพัฒนา" และ "นิติการมีส่วนร่วม" มีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชากรในพื้นที่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชกรณียกิจขององค์พระมหากษัตริย์ ได้มีส่วนทำให้เหตุผลของรัฐทั้งสามมิติเกาะเกี่ยวกันเข้าเป็น "ไตรลักษณ์รัฐ" อย่างกลมกลืนและเด่นชัดยิ่งขึ้น